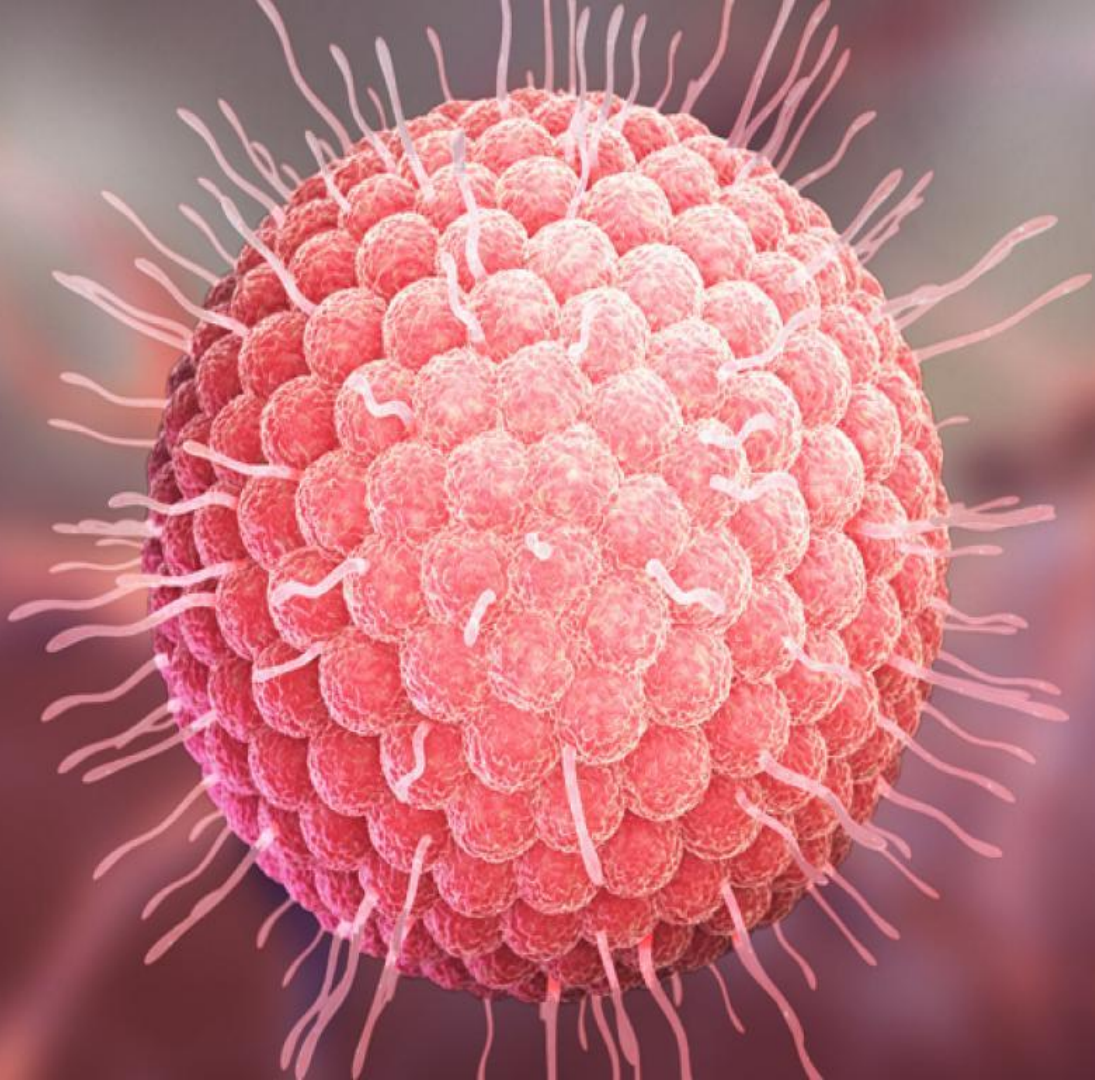

Vattkoppor och bältros

Pia Nilsson
Hygiensjuksköterska
Vårdhygien

ooten

Varicella-zoster virus

Mycket smittsamt! Mest smittsamma infektionen efter mässling och kikhosta

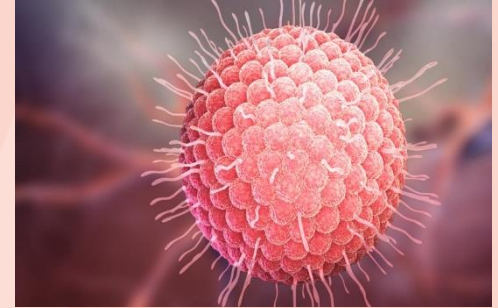
- -nära släkt med Herpesvirus typ 1 och 2 som också ger blåsor
- ger en latent infektion och livslång immunitet men kan aktiveras och ge bältros
- virushölje som är anpassat för målcell, övre luftvägsepitel
- Viruset finns i blåsorna och i luftvägarnas slemhinna

Inkubationstid och smittsamhet

10-26 dagar

Smittsam dag 9-21

Smittsam två dagar innan synliga blåsor

Primär Varicella-zoster

Tidiga och sena utslag

Smittvägar

Luftburen

Droppsmitta

Kontaktsmitta direkt och indirekt

Ingår inte i nationella vaccinationsprogram

Tabell visar när vaccinationerna ges i barnhälsovården och elevhälsan.

Vaccin mot	6 veckor	3 mån	5 mån	12 mån	18 mån	5 år	Årskurs 1-2	Årskurs 5	Årskurs 8-9
Rotavirus	Dos 1	Dos 2	Dos 3(a)						
Difteri		Dos 1	Dos 2	Dos 3		Dos 4			Dos 5
Stelkramp		Dos 1	Dos 2	Dos 3		Dos 4			Dos 5
Kikhosta		Dos 1	Dos 2	Dos 3		Dos 4			Dos 5
Polio		Dos 1	Dos 2	Dos 3		Dos 4			
Hib (Haemophilus influenzae typ b)		Dos 1	Dos 2	Dos 3					
Pneumokocker		Dos 1	Dos 2	Dos 3					
Mässling, Påssjuka, Röda hund					Dos 1		Dos 2		
HPV (Humant papillomvirus)								Dos 1+2	

FoHM(2022)

Vem kan bli sjuk?

- >90 % av personer uppvuxen i Norden har haft vattkoppor
- 3/4 som inte vet om de haft vattkoppor har antikroppar i serologi
- Större risk om uppvuxen i subtropiskt eller tropiskt klimat

Riskgrupper

- Gravida kvinnor- utan immunitet
- Nyfödda < 7 dagar med mamma utan immunitet
- Prematurer
- Imunsupprimerade

Komplikationer

- Bältros - Herpes zoster
- Sekundärinfektioner
- Pneumonit
- Encefalit
- Cerebralit
- Stroke
- Perinatal varicella

Symtom Varicella-Zoster

- Feber
- Värk i kroppen
- Blåsformiga utslag börjar ofta på bålen
- Besvärande klåda
- Hosta orsakas av blåsor i luftrören

Behandling

- Sällan nödvändig
- Antivirala medel till personer med nedsatt immunförsvar
- Klådstillande medel
- Febernedsättande
- Vila

Diagnos

- Utifrån typisk klinisk bild
- Kan bekräftas via blodprov

Varicella-zoster i vården

- Luftburen smitta dominerar i vården
- Alltid isolering
- Endast immun personal ska vårda patienter/brukare

Smittsam patient- Vad ska vi göra?

- Kartlägg exponering av personal och andra patienter/brukare tillsammans med Vårdhygien
- Bedömning över smittsamhet hos källan
- Lista patienter/brukare och personal som är exponerade
- Lista anhöriga, besökare (gravid?)
- Informeras och fråga efter immunstatus

Exponering

Ansikte mot ansikte i ett stort utrymme utan FFP3

5 min låg risk

Tillfällig kontakt bedöms inte som exponering

Personalskydd

Hur vet jag om jag är immun?

- Självrapportering
- Pos serologi
- Vaccinationskort
- Haft bältros

Personalskydd

- Vårdpersonal ska vara immuna
- Icke immun inte vårda patient/brukare med vattkoppor
- Erbjuder screening vid nyanställning
- Vaccination

Exponerad personal

- Kan fortsätta arbeta under kartläggning (före dag 8)
- Icke immuna inte arbeta mellan dag 9-21
- Vaccination inom 3 dagar för exponering bör övervägas för icke gravida vuxna utan vattkoppsanamnes

Bältros Herpes-Zoster

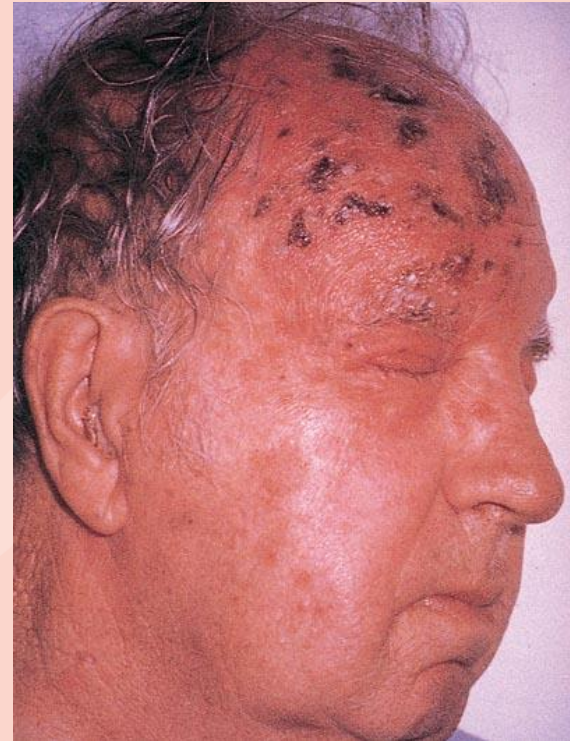
- Reaktivering av varicella viruset som latent i sensoriska ganglier ger upphov till bältros.
- Vandrar från nervknutan längs nervens utbredning
- Är i regel halvsidig

Bältros var 5:e person drabbas nån gång i livet

Behandling bältros

- Antiviral behandling inom 72 timmar
- Risk för långvariga smärtor i nervområdet
- Helveteseld
- Vaccination

Generaliserad zoster

- Patienter med immunbrist kan vid bältros få blåsor även på andra delar av kroppen, sk generaliserad zoster.
- Generaliserad zoster beror på genombrott i immuniteten
- Mer smittsam
- Kan vara luftburen

Smittämnnens överlevnad på rumsytor

Herpesvirus	1 tim
Förkylningsvirus	2 tim
RS-virus	7 tim
HIV	2 dygn
Hepatit B	6 mån
gramnegativa tarmbakterier	<2 dygn
S. aureus	>7 dygn
MRSA	7 veckor

Desinfektion

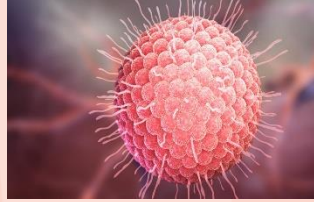
- Punktdesinfektion med alkoholbaserat desinfektion med tensid (Yt-des)
- Slutstädning två timmar tomt eller efter 30 min vädring
- Städning med rengöringsmedel
- Städad rum kan tas i bruk direkt efter städning

Personal med bältros

Personal med intorkad bältros som kan täckas med kläder kan i regel arbeta.

Personal som arbetar på nyföddhetsavdelning, BB och andra avdelningar med patienter med nedsatt immunförsvar bör avstängas från patientvård tills blåsorna torkat in

Slutsatser

Ett barn med vattkoppor smittar inte sin farmor så hon får bältros

Men en farmor med bältros kan smitta sitt barnbarn så hon/han kan få vattkoppor.....

<https://www.regionvasterbotten.se/VLL/Filer/Vattkoppor%20-%20V%C3%A5rdhygieniska%20riktlinjer%202020-06-24.pdf>

Impetigo- Svinkoppor är en bakterie!

- Betahemoliserande streptokock *Staf Aureus*
- Trots namnet ingen zoonos kan inte överföras mellan människa och djur
- Vanligt med utbrott på förskolor
- Trots att den är spridningsbenägen mycket godartad sjukdom

